

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

**РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 6.030508 «Фінанси і кредит»**

на тему: «МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ
ФІНАНСОВОЇ УСТАНОВИ (НА ПРИКЛАДІ КОМЕРЦІЙНОГО
БАНКУ ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»))»

Виконавець:

студентка центру заочної форми
навчання

Ворона Євгенія Володимирівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Лапіна Ірина Сергіївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Ресурсна база банків є основою діяльності будь-якого банку, оскільки процеси формування ресурсної бази та здійснення активних операцій банку перебувають у тісному взаємозв'язку. А відтак, розуміння економічного змісту ресурсної бази банків, оцінка змісту проблем, пов'язаних із ефективним формуванням ресурсної бази й доцільним її використанням, надзвичайно важливе, особливо для вітчизняних банківських установ.

На сьогоднішній день розвиток української економіки характеризується тенденцією постійного підвищення вимог до банківської системи, оскільки її основним призначенням є сприяння поступальному економічному розвитку й зростанню конкурентоспроможності вітчизняного господарського комплексу, що є пріоритетним в умовах поступової інтеграції у європейській та світовий економічний простір. Підвищення вимог до банківського сектору передусім пов'язаний з особливим місцем банківських установ на фінансовому ринку, оскільки саме банки виконують роль провідних фінансових посередників та забезпечують переміщення фінансових ресурсів між окремими регіонами, галузями господарства та суб'єктами економіки з метою задоволення їх потреб у фінансових ресурсах. Такий розвиток подій вимагає від вітчизняних банківських установ відповідного нарощення ресурсної бази, а також формування її оптимального складу й структури та вдосконалення роботи банків у цьому напрямку.

Головною передумовою банківської прибутковості, а також підтримання належного рівня ліквідності та довіри зі сторони суб'єктів ринку є оптимально сформована, достатня за обсягами, всебічно збалансована ресурсна база банків.

Належно організована робота банківських установ з залучення та формування ресурсної бази сприяє зростанню можливостей банків у задоволенні поточних та інвестиційних потреб суб'єктів господарювання і домогосподарств у додаткових фінансових ресурсах. Однак, в Україні необхідність прискореного розвитку виробництва та обмеженість фондового ринку спричинили високий попит на банківські кредити, особливо довгострокові, що, в свою чергу, вимагає від банків такої організації своєї роботи, яке б забезпечило прискорене нарощування банківських ресурсів. Зміцнення ресурсної бази українських банківських установ - головна передумова подальшого розвитку української економіки, оскільки від цього великою мірою залежить вирішення проблеми підвищення інвестиційної активності за рахунок внутрішньодержавного потенціалу національного господарства.

Саме таке становище у вітчизняній економіці загалом та банківському ринку зокрема, обумовлює вибір і актуальність даної теми дипломної роботи.

Метою дослідження є дослідження теоретичних основ організації і розробці практичних рекомендацій щодо розвитку системи управління залученими ресурсами фінансових установ на прикладі комерційних банків.

Завдання дослідження:

- визначити сутність та джерела формування ресурсної бази банків;
- визначити склад факторів, що впливають на можливості банку залучати ресурси з депозитних джерел;
- розкрити механізм залучення депозитних ресурсів;
- визначити організаційне та інформаційне забезпечення управління фінансовими ресурсами банку;
- охарактеризувати фінансовий стан ПАТ КБ «Приватбанк»;
- провести аналіз фінансових ресурсів ПАТ «КБ «Приватбанк»;
- надати рекомендації щодо підвищення ефективності механізму формування фінансових ресурсів комерційного банку.

Об'єктом дослідження виступає процес формування фінансових ресурсів фінансової установи на прикладі комерційного банку.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні основи формування фінансових ресурсів комерційного банку.

Методи дослідження. Під час вирішення поставлених завдань було використано сучасні методи наукових досліджень, зокрема: метод економічного аналізу (при дослідженні факторів впливу на формування депозитної політики банку, оцінці динаміки та структури кредитного портфелю ПАТ КБ «Приватбанк»); метод угруповань (при дослідженні питання класифікації зобов'язань); реферативний (при огляді та підборі літературних джерел); аналізу та синтезу; індукції та дедукції; порівняння; табличний (для аналізу та узагальнення даних); графічний (для унаочнення даних).

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні акти України, матеріали Національного банку України, Асоціації українських банків, науково-практичних конференцій, семінарів, періодичних видань; річні бухгалтерські, статистичні звіти ПАТ КБ «Приватбанк»; наукові дослідження і праці вітчизняних та зарубіжних науковців і практиків.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи становить 77 сторінок, включаючи 13 таблиць, 5 рисунків, 2 додатка і список використаної літератури із 45 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні основи формування фінансових ресурсів комерційного банку»** розглядаються теоретичні основи формування фінансових ресурсів фінансових установ на прикладі комерційних банків. Основну увагу приділяється сутності та значенню фінансових ресурсів

комерційного банку та огляду нормативного регулювання ресурсної бази комерційних банків.

У другому розділі *«Оцінка механізму формування фінансових ресурсів фінансової установи (на прикладі комерційного банку ПАТ КБ «Приватбанк»)»* розглянута загальна характеристика ПАТ КБ «Приватбанк», проаналізовано склад фінансових ресурсів та показники, що характеризують ефективність використання фінансових ресурсів ПАТ КБ «Приватбанк».

У третьому розділі *«Напрямки вдосконалення механізму формування фінансових ресурсів фінансової установи (на прикладі комерційного банку ПАТ КБ «Приватбанк»)»* представлені напрямки вдосконалення політики банку щодо формування фінансових ресурсів. Розроблені підходи представляють практичний інтерес для банку та прийнятні для впровадження у його подальшій діяльності.

ВИСНОВКИ

В процесі дослідження формування та управління фінансовими ресурсами комерційного банку було зроблено наступні висновки.

У сучасних умовах розвитку економіки, проблема формування ресурсів має першорядне значення. Їх можна сміливо назвати фундаментом, на якому базується вся подальша діяльність комерційного банку, оскільки процеси утворення ресурсів і надання позик перебувають у тісному взаємозв'язку.

Актуальною проблемою є питання формування ресурсної бази, якісне використання, оптимізація її структури, забезпечення стабільності та ефективне управління нею.

Ресурсна база банку має найважливіше значення і є основним чинником успішної його діяльності, тому що формування ресурсів і надання кредитів знаходяться в тісному взаємозв'язку.

Значення власних ресурсів банка складається насамперед у тім, щоб підтримувати його стійкість. На початковому етапі створення банку саме власні засоби покривають першочергові витрати, без яких банк не може почати свою діяльність. За рахунок власних коштів банки створюють необхідні їм резерви. Нарешті, власні ресурси є головним джерелом вкладень у довгострокові активи.

Структура акціонерного капіталу різних банків неоднорідна. Акціонерний капітал підрозділяється на власне акціонерний капітал, що складається з грошей отриманих від емісії простих і привілейованих акцій, надлишкового капіталу і нерозподіленого прибутку; банківські резерви, що складаються з резерву на випадок непередбачених витрат, резерву на виплату дивідендів, резерву на покриття непогашених боргів; довгострокові зобов'язання банку.

Перед комерційним банком стоїть важлива задача - вибрати такий порядок формування власного капіталу, що при мінімумі витрат на устаткування і функціонування забезпечував би виплату достатніх дивідендів акціонерам, створюючи тим самим умови для подальшого розвитку комерційного банку.

Комерційні банки в умовах конкурентної боротьби на ринку кредитних ресурсів повинні постійно піклується як про кількісний, так і про якісне поліпшення своїх депозитів, і використовують для цього різні методи.

Саме сьогодні, в умовах жорсткої конкуренції, вітчизняні банки повинні використовувати сучасні методи управління фінансовими ресурсами, серед яких був запропонований антикризові методи управління, що є найбільш прийнятним та оптимальним. Вони описуються у вигляді наступних принципи антикризового управління фінансовими ресурсами банку:

- принцип важливості боргу: всі борги банку повинні ранжуватися за допомогою коефіцієнта важливості боргу;
- принцип ступеня неспроможності : стратегія та об'єм антикризових заходів повинні безпосередньо залежати від близькості підприємства до стану банкрутства;
- принцип оптимізації кадрового потенціалу: в ході кризи скорочується певна частина персоналу, внаслідок чого відбувається економія фінансових ресурсів. Водночас певні напрями діяльності буде необхідно розпочати з нуля – з новим кадровим потенціалом, що передбачає додаткові витрати;
- принцип мінімізації ліквідації: пріоритет має надаватися заходам реорганізації, підтримки, а не банкрутства.

Надаючи загальну характеристику ПАТ КБ «Приватбанк» ми можемо сказати насамперед, що банк здійснює свою діяльність в межах наданих Національним банком ліцензій та дозволів і надає клієнтам великий спектр банківських послуг. Види діяльності, які здійснює банк відповідають Статуту банку. Предметом діяльності Банку є виконання банківських та інших операцій, згідно з наданими Національним банком України ліцензіями та дозволами.

Банк здійснює свою діяльність відповідно до ліцензії Національного банку України (НБУ) з березня 1992 року. Станом на 31 грудня 2018 року Банк має 30 філій і 2213 відділень в Україні та філію на Кіпрі. Найбільшим акціонером ПАТ КБ «Приватбанк» є держава, яка володіє 100% акцій банку.

Протягом аналізованого періоду діяльності банку (2014-2018 рр.), ПАТ КБ «Приватбанк» зберігав своє становище на банківському ринку України, де стабільна позиція надійності, зваженого прийняття ризиків вигідно виділяла його серед конкурентів.

За даний період зобов'язання банку, в тому числі їх складові, мають тенденцію до збільшення. Найбільшу питому вагу в структурі зобов'язань складають кошти клієнтів - 231055 млн грн., або 93,70% станом на 1 січня 2019 року.

У структурі зобов'язань банку переважають строкові депозити (питома вага складала у 2018 році – 52,46%). Це свідчить про те, що банк продовжує свій напрям в депозитній політиці, щоб залучати кошти клієнтів на довгострокову перспективу, пропонуючи вигідні проценти, бо саме, строкові вклади є «дорогими» для банків.

Для реалізації депозитної політики ПАТ КБ «Приватбанк» пропонує різноманітні депозитні продукти для фізичних та юридичних осіб. ПАТ КБ «Приватбанк» має широкий продуктовий ряд депозитних послуг, що включає стандартні, накопичувальні, спеціальні вклади та вклади до запитання.

Зростання обсягів депозитів свідчить про відновлення довіри до банківської системи. З метою вдосконалення депозитної політики та підвищення довіри до банківської системи необхідно стабілізувати та поліпшити економічну й політичну ситуацію в країні, підсилити стимулювання стабільного і тривалого зберігання заощаджень, а також банкам важливо брати до уваги зростання і диференціацію доходів населення, підвищувати якість обслуговування клієнтів та виходити на ринок із більш гнучкими депозитними продуктами.

Ефективна реалізація депозитної політики вкрай важлива для банківських установ, оскільки сприяє вдосконаленню банківської діяльності в процесі залучення грошових коштів та збереженню їх конкурентних переваг.

При вдосконалюванні системи управління фінансовими ресурсами ПАТ КБ «Приватбанк» необхідно керуватися наступними задачами.

1. Стратегічне планування й базова політика. Правління банку повинне встановити стратегічні напрямки розвитку банку й контролювати роботу відділів по досягненню цілей.

2. Чітке розмежування повноважень і відповідальності. Правління банку повинне чітко визначити зони відповідальності кожного структурного елемента. Система управління повинна бути заснована на принципі делегування повноважень із вищестоящих на нижчестоящі рівні з паралельним створенням ефективної системи контролю.

3. Рівень кваліфікації й незалежності. Істотна частина директорів і фахівців з управління фінансовими ресурсами зобов'язана мати необхідний рівень кваліфікації й мати можливість висловлювати незалежну й об'єктивну експертну думку. Для підвищення експертного рівня може створюватися такий комітет, як аудиторський.

4. Адекватний контроль із боку керівництва. У банку треба виконання принципу «жодне рішення не повинне прийматися одноосібно». Основними завданнями внутрібанківського контролю є: прийняття своєчасних і ефективних рішень, на виконання вимог по ефективному управлінню ризиками банківської діяльності, на схоронність активів банку й належний стан звітності, що дозволяє одержати адекватну інформацію про діяльність банку й пов'язаних з нею ризиках.

5. Активне використання в практиці результатів роботи зовнішніх і внутрішніх аудиторів. Система внутрішнього контролю банку (внутрішній аудит) тісно взаємодіє з аудиторськими організаціями, які здійснюють щорічного зовнішнього аудита банку.

6. Система мотивації й заохочення. Система мотивації повинна містити в собі наступні елементи: адекватне середньогалузевим показникам матеріальне стимулювання; оцінка роботи кожного працівника банку; заохочення за виявлену ініціативу, ефективне виконання завдання; гарантований кар'єрний ріст і навчання персоналу.

7. Підвищення прозорості управління. Практично неможливо організувати ефективні управління банком і взаємини між власниками, радою директорів при відсутності прозорої й зрозумілої структури. Права й обов'язки кожної групи акціонерів також повинні бути зрозумілі й чітко сформульовані. Банку слід розкривати інформацію про своїх власників і робити все для підвищення прозорості своєї звітності, тому що це приведе до підвищення якості управління й полегшить доступ інвестиційному капіталу.

Таким чином, виділення напрямів роботи щодо оптимізації роботи банків з формування ресурсної бази, сприятимуть відновленню довіри вкладників до банківських установ, залученню більших обсягів ресурсів, подоланню наслідків економічної кризи та підвищенню ефективності, як самого банку, так і банківської системи країни в цілому.

АНОТАЦІЯ

Ворона Є. В. «Механізм формування фінансових ресурсів фінансової установи (на прикладі комерційного банку ПАТ КБ «Приватбанк»)»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 6.030508 Фінанси і кредит

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

У роботі розглядаються теоретичні основи формування фінансових ресурсів фінансових установ. Дана загальна характеристика формування залучених фінансових ресурсів комерційних банків. Розглянуті методичні підходи до аналізу фінансових ресурсів банківських установ. Представлене інформаційне та нормативне забезпечення процесу формування фінансових ресурсів банківських установ

Проведено аналіз фінансового стану ПАТ КБ «Приватбанк», здійснено аналіз та оцінку ефективності формування фінансових ресурсів в банку.

Визначені основні напрямки удосконалення механізму формування фінансових ресурсів комерційних банків.

Ключові слова: фінансова установа, фінансові ресурси, депозитні ресурси, депозити, депозитна політика, залучені ресурси, клієнтська база

ANNOTATION

Vorona E. "The mechanism of financial resources formation of a financial institution (for example commercial bank of PJSC KB "Privatbank")»

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 6.030508 Finance and credit

Odessa National Economics University – Odessa, 2019.

The paper considers the theoretical foundations for the formation of financial resources of financial institutions. This general description of the formation of attracted financial resources of commercial banks is given. The methodical approaches to the analysis of financial resources of banking institutions are considered. The information and normative provision of the process of formation of financial resources of banking institutions is presented

The analysis of the financial condition of PJSC KB "Privatbank" was carried out, the analysis and evaluation of the efficiency of the formation of financial resources in the bank was carried out.

The basic directions of perfection of mechanism of formation of financial resources of commercial banks are determined.

Key words: financial institution, financial resources, deposit resources, deposits, deposit policy, attracted resources, customer base